Vasudhārā-dhāraṇī : A Buddhist work in use among the Jainas of Gujarat

PADMANABH S. JAINI

THE *Vasudhārā-dhāraṇī*, also variously termed *Vasudhārā-stotra* and *Vasudhārā–dhāraṇī-kalpa* is a short *dhāraṇī* (magic formula) text written in Buddhist Sanskrit. The main part of the text consists of various *mantras* to be employed in the ritual, but it is set in the framework of a Buddhist *sūtra* which may be summarised as below :

"Thus have I heard. Once upon a time the Lord while sojourning in the great city of Kośāmbī in a grove called Kaṇṭaka was preaching the Doctrine in an assembly of 500 monks and a large number of *bodhisattvas*. At that time there lived in Kośāmbī a householder by the name of Sucandra. He was a man of tranquil mind, a man of great devotion. He had many sons and daughters and had to support a large number of relatives and servants. He approached the Lord and having saluted him sat in one corner. Seated there he addressed the Lord thus : "May I, Lord, be permitted to ask a question to the Lord who is a Tathāgata, an Arhat, a Samyak-sambuddha ?" Thus addressed the Lord said to Sucandra the householder : "You may ask, O householder, whatever you wish, I shall please you by answering your questions".

" "Yes, Lord", said Sucandra and asked : "How, O Lord, does a son or a daughter of a good family become rich again once he has

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

become poor, how is he restored to health having become sick?" Then the Lord said to Sucandra: "Why do you, O householder, ask a question relating to poverty?" To his question the householder replied: "I am poor, O Lord, I am impoverished, O Sugata. I have many sons and daughters, many relatives and servants, many people to feed. May the Lord preach me that Discourse (*dharma-paryāya*) by which the poor may become rich, the sick may become well, endowed with plenty of wealth and corn, gold and silver, pleasing to heart and eyes, may become masters of charity, of great charity. May they become wealthy with pearls and beryls, diamonds and conches, silver and gold, well established with prosperous families, houses, wives, sons and daughters."

"Thus asked, the Lord said to Sucandra: "There, O householder, in the long past, in the incalculable ages bygone, appeared in the world a Lord by the name of Vajradharasāgaranirghoṣa, a Tathāgata, an Arhat, a Samyak-sambuddha, endowed with wisdom and discipline, knower of the universe, supreme charioteer of men, a great teacher of gods and men, a Buddha. From that Tathāgata, O householder, have I heard this *dhāraṇī* called *Vasudhārā* (Shower of Wealth), have learnt and mastered it and have explained it to others. I shall also now teach that *dhāraṇī* to you by the glory of which a son of a good family is not obstructed by human beings or inhuman beings, by *yakṣas* or by *piśācas*, etc. Whosoever, O householder, a son or a daughter of a good family, memorizes this *dhāraṇī*, writes it down in a book, or even listens to it, and one who worships it having first offered elaborate worship to the Tathāgatas, the Arhats and the Samyak-sambuddhas, to him or to her the *devatās* (the goddess Vasudhārā and others), inspired by their devotion to the dispensation (*śāsana*) of the Buddha and the Saṁgha, will approach in person and cause the rains of wealth and corn, of gold and coins."

"Then the Lord uttered the *dhāraṇī* and said: "These, O householder, are the charm-words of this *dhāraṇī*. It should be repeated for six months after worshipping all Tathāgatas. That place where this *mahāvidyā* (powerful charm) is read becomes sacred. Having worshipped the Tathāgatas, Ārya-Avalokiteśvara (a *bodhisattva*) and the *mantra-devatā* (i.e., Vasudhārā) in an auspicious place or in the chamber of treasure a magic circle should be drawn and the *dhāraṇī* should be repeated thrice. One who thus properly propitiates his house is filled with all kinds of wealth and gold and all his obstructions are removed. Therefore, O householder, learn this *Vasudhārā-dhāraṇī*,

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

master it and preach it to others. It will be conducive to your great merit, wealth and well-being."

"Then Sucandra the householder having heard this *dhāraṇī* from the Lord, having become pleased and happy, elated fell at the feet of the Lord and said : "I have now learnt this *dhāraṇī*, O Lord, and have grasped it well. I shall now explain it in detail to others also."

"Instantaneously, Sucandra the householder's treasury was filled with riches. Then Sucandra departed from the Lord having saluted him and having circumambulated him a hundred-thousand times."

"Then the Lord addressed venerable Ānanda : "Go you, Ānanda go to the residence of Sucandra the householder and see his abode filled with all kinds of wealth."

"Then venerable Ānanda approached the house of Sucandra and returned to the Lord and asked : "What, O Lord, is the cause that Sucandra has suddenly become a man of great wealth ?" "Ānanda, Sucandra the householder is devoted, is of great devotion, his intentions are noble. He has learnt this *Vasudhārā-dhāraṇī*, has grasped it and will preach it to others also. Therefore, Ānanda, you too learn this *dhāraṇī*, grasp it, recite it and preach it to others. That will be for the good of many, for the happiness of many, for the well-being of gods and men. I do not see, O Ānanda, anyone in this whole world of gods and demons, of the Māra and Brahma, of the Śramaṇas and Brāhmaṇas who will overcome this powerful charm (*Mahāvidyā*) ; such a contingency does not exist. Why is it so ? Because, O Ānanda, these *mantras* of the *Vasudhārā-dharāṇī* are unbreakable, they will not even be heard by beings who have lost their roots of good. Why is that ? Because it is the word of all Tathāgatas, by all Tathāgatas is this *dhāraṇī* uttered, controlled, and sealed by their own seal, and preached for the well being of all poor people and for the removal of all fears, obstructions and calamities."

"Then the venerable Ānanda asked the Lord : What is the name of this Discourse, O Lord, and by what title shall I know it ? The Lord said : Therefore, O Ānanda, you may call it by the title of *Sucandra-gṛhapati-paripṛcchā*[1] or the *Vasudhārā-dhāraṇī-kalpa*."

"The Lord said thus, and the venerable Ānanda and those monks

1 It would appear from this that this was another title of the *Vasudhārā-stotra*. As a matter of fact, however, this is also a title of a different work, MSS. of which are found in Nepal. See below.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

and the *bodhisattvas* and the entire assembly welcomed the preaching of the Lord."

In 1961, while on a visit to Ahmedabad, I first came to know of of the *Vasudhārā-dhāraṇī* from Munirāja Śrī Puṇyavijayajī. He knew the Buddhist origin of the work and surprised me by the additional information that the work was being used by the (Śvetāmbara) Jaina community in their *upāśrayas*[2] as a useful text. The Jainas are well known for their liberal attitude towards the use of books originating from their rival schools. Their libraries store them, their *ācāryas* write commentaries on them and even teach them to their disciples in the classical spirit of the *Anekāntavāda*. But we know of no other non-Jaina work than the *Vasudhārā-dhāraṇī* which was employed in their rituals.

Apparently the origins of this work were forgotten. A Buddhist work, like the image of a Buddha, can be very easily confused with a Jaina work. The words like *sarvajña, jina, arhat* and *vītarāga* are a common property of both these schools and could be employed to designate their respective teachers, viz., the Buddha and the Tīrthaṅkaras. The opening words of greeting in our three MSS., viz., (A) *oṃ namaḥ śrī jina-śāsanāya*, (B) *oṃ namaḥ śrī jināya*, and (C) *oṃ namaḥ śrī vītarāgāya* (the only sign of Jainism found in the whole text) were in all probability appended by the Jaina copyists. It is, however, not inconceivable that these, or one of these, might have been an integral part of the original MS. which formed the basis of our MSS. If this conjecture is right then it could be assumed that the Jainas were misled by this into believing it to be a genuine Jaina work. But sooner or later some learned Jaina as he read through the text and found the teacher referred to as the Buddha would have certainly detected the error. The probability thus remains that the work was introduced in the ritual, with the full knowledge of its alien origin, to assist the Jaina layman in propitiating the goddess of wealth on the New-year day. Once introduced to achieve this purely secular end the Jaina layman conveniently ignored its origin. The Jaina *yatis*[3] who must have recited this *stotra* also seem to have apparently participated in the ritual with the same spirit, viz., that of assisting the *upāsaka* in his worldly

2 A place where the Jaina monks live.

3 A person who is considered lower than the monk but higher than the layman.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

pursuits, either not suspecting the origin of the text or ignoring it as a matter of little or no consequence.

There are, however, indications in our MSS. that the *dhāraṇī* was recited not in public places (i. e., the Jaina temples) but in private homes and by non-Jaina teachers or priests. It is stated in the colophon of two (B and C) of our three manuscripts that the *stotra* should be recited seated on a magic circle (*maṇḍala*) in the innermost chamber of the house where the treasury is located. The colophon of one MS. (C) further adds that it should be read after offering to the priest (*guru*) milk, clothes and silver coins. It also states that if at the time of its recitation [the *yajamāna*] enters a room to the left of the recitation chamber, and while attentively listening to the *stotra* engages in intercourse, a son will be born to him. It is hard to believe that a Jaina monk could easily be persuaded to render a service of this nature even in a private household of a Jaina layman. It appears more plausible that the term *guru* refers not to a Jaina monk but to a Brahmin priest. It is customary even to this day to find such *pūjārīs* or Brahmin priests employed in the rich Jaina households for the purpose of offering worship of an elaborate nature to the Jaina deities surrounded by *devatās* of Jaina and non-Jaina pantheon. The part played by the *Vasudhārā-dhāraṇī* in the Jaina community thus appears to have been ultimately restricted to private homes of a few Jainas served mainly by Brahmin priests who might have utilized similar other non-Jaina tantric texts like the *Devī-māhātmya* or the *Caṇḍī-stotra* popular among the Hindus of Gujarat.

The peculiar circumstance of coming across this hitherto unpublished Buddhist work enjoying the hospitality of its rival community rendered it a very interesting find, and I decided to collect its manuscripts. Three small MSS. (each of six folios) were made available to me by the courtesy of Munirāja Śrī Puṇyavijayajī and Pandit Dalsukh Malvania, Director of the L. D. Institute of Indology, Ahmedabad.

Upon my arrival in London I learnt that Professor J. Brough, Professor of Sanskrit in the University of London, had also obtained two MSS. of this work from Nepal : (1) *Vasudhārā-dhāraṇī* (No. 41), (2) *Vasudhārā-vrata-kathā* (No. 46a) and one MS. of an allied work called *Sucandrāvadāna* (No. 87). Of these the first and the third are written in Buddhist Sanskrit and the second is in Newārī. One MS. of the *Vasudhārā-dhāraṇī* (No. 1355) agreeing with Professor Brough's No. 41 and one of the *Sucandrāvadāna* (No. 1400) agreeing with Brough's

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

No. 87 were found in the Cambridge University Library.[4] Several MSS. connected with these texts are also listed in the *Catalogue of the Sanskrit MSS. in the Tokyo University Library*, Tokyo, 1965 (Nos. 355–362 and see also p. 345). There are six Tibetan works dealing with Vasudhārā in the *Tibetan Tripiṭaka*[5]. There are three Chinese versions dated respectively mid-seventh century, mid-eighth century and late tenth century.[6] Several images and *maṇḍalas* of the goddess Vasudhārā originating in Nepal have also been found.[7] In view of this vast literature connected with the cult of Vasudhārā, it was decided by us to prepare a critical edition of the *Vasudhārā-dhāraṇī* utilizing the various MSS. of its different versions. The work is in progress and may take a longer time than earlier envisaged. As the three MSS. found in Ahmedabad form a distinct group, I have found it desirable to publish them in advance in order to elicit more information about it from the Jaina community and also to emphasize the need of diccovering remaining MSS. of this work in their rich *bhaṇḍāras*.

The three Ahmedabad MSS. used here in preparing the text of the *Vasudhārā-dhāraṇī* are referred to as A (No. 3222), B (No. 2848), and C (No. 5730).[8] Despite the different wordings of the initial greetings to the Jina, viz., *jinaśāsanāya* (A), *jināya* (B), and *vītarāgāya* (C) (found only in these three MSS.) all three retain a common error in in their first three folios where the sequence of the text has been

4 See C. Bendall's Catalogue of the Buddhist Sanskrit MSS. in the University Library, Cambridge, 1883. The following MSS. may be consulted : (1) *Vasudhārā-dhāraṇī* (No. 1355), (2) *Ārya-śrī Vasudhārā nāmāṣṭottara-śatakaṁ* (No. 1356), (3) *Vasuṁdharā-devī-vrata* (No. 1357), (4) *Sucandrāvadāna* (No. 1400), (5) *Vasudhārā-dhāraṇī-kathā* (No. 1680 and 1690).

5 The following may be consulted : *Ārya-vasudhārā-nāma dhāraṇī* (341–1) *Vasudhārā-sādhana* (4059–80), *Vasudhārā-dhāraṇyupasdeśa* (4061–81), *Ārya-vasudhārā-nāma Aṣṭottara-śataka* (4524/81), *Vasudhāriṇīkalpa* (5127/81) and *Vasuśrīkalpa* (5128/87). (Tokyo–Kyoto ed. 1955–61).

6 *Taishō Tripiṭaka*, vol. 20, Nos. 1162, 1163, 1164. I owe these references to Professor J. Brough.

7 See *Art of Nepal* by Stella Kramrisch; Journal of the Indian Society of Oriental Art I, 1933, Calcutta, p. 129, Plates XXXIX, XL.

8 These numbers refer to the Index of the Library of L. D. Institute, Ahmedabad.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

broken by the misplacement of certain paragraphs as indicated below in the text. This must be the result of following a faulty MS. tradition. It is apparent therefore that all three MSS. have either been copied from a single original MS. yet to be found, or one of them has served as the original for the remaining two.

Of the three again, B and C have many common readings which sometimes appear to be improvements made on the readings in A. B and C have also a long passage at the end of the text of the *stotra* explaining the various blessings obtained by its recitation, a feature totally absent from A. For these reasons we are inclined to believe that A is older than the other two. A is also the only dated MS. and we have chosen it for the basic text. Variant readings in B and C, even when they appear to be better than A, are given in the footnotes. Only a few scribal errors in A have been emended with the help of B and C and are noted in the footnotes as occurring in A. No attempt has otherwise been made to correct the MS. in keeping with the normal practice of editing works in Buddhist Sanskrit.

The colophon of A states that the work was written for the benefit of Sāh śrī Indrajī Sundara[9], son of Pamanīya, in the year Saṁvat 1695, i. e., A. D. 1638. The work has thus been known to the Jainas of Gujarat for at least three centuries, and it should be possible to find many more MSS. of this work in Gujarat. Great importance attaches to the date of this MS., since the Nepalese MSS. of this work in Professor Brough's collection and in the University Library, Cambridge are based on a different set of MSS. far larger in size than our A, and contain large portions of additional material mainly in the form of *mantras* and details regarding the actual rites. Only one of these, viz., No. 1355 of the Cambridge University Library is dated as Nepali Saṁvat 696 (A. D. 1576). If this be the true date of this MS., it is apparent that the MSS. A, B and C have preserved an earlier redaction, which would render them of great value for a history of the Vasudhārā cult in general and for a critical edition of the *Vasudhārā-dhāraṇī* in particular.

9 The name of this patron is not found in any other *praśastis* published recently in the *Catalogue of Sanskrit and Prakrit MSS.* from the L. D. Institute of Indology, Ahmedabad.

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

श्री वसुधाराधारणी ।*

ॐ नमः[1] । श्री जिनशासनाय[2] ।
संसारद्वयदैन्यस्य प्रतिहन्तृ दिनावहे[3] ।
वसुधारे सुधाधारे नमस्तुभ्यं कृपामहे[4] ॥ १ ॥

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् कोशाम्ब्यां महानगर्यां[5] कण्टकसंज्ञके महावनवरे घोसितारामे महाभिक्षुसंघेन सार्धं पञ्चमात्रैर्भिक्षुशतैस्संवरबहुलैश्च तपोधनै[6]र्बोधिसत्वैर्महासत्वैः[7] सर्वशुद्धधर्मगुणसमनुगतैः[8] परिवृतः पुरस्कृतो धर्मं[9] देशयति स्म ।

तेन पुनः[10] खलु समयेन कौशाम्ब्यां महानगर्यां सुचन्द्रो[11] नाम गृहपतिः प्रतिवसति स्म । उपशान्तेन्द्रिय उपशान्तमानसो[12] बहुपोष्यो बहुपुत्रो बहुदुहितृको[13] बहुभृत्यपरिजनसम्पन्न[14]: श्राद्धो महाश्राद्धः कल्याणाशयः [येन] भगवांस्तेनोपसंक्रान्तः[15] । उपसंक्रम्य भगवतः[16] पादौ शिरसाभिवन्द्य भगवन्तं[17] अनेकशत-सहस्रप्रदक्षणीकृत्यैकान्ते न्यषीदत्[18] । एकान्ते[19] निषण्णश्च[20] सुचन्द्रो गृहपतिर्लब्धावसरो भगवन्तमेतदवोचत् ।

पृच्छेयमहं[21] भगवन्तं तथागतं अर्हन्तं सम्यक्संबुद्धं किञ्चित् प्रदेशं सचेत्[22] मे भगवानवकाशं कुर्यात् पृष्टप्रश्नव्याकरणाय । एवमुक्ते भगवान् सुचन्द्रं गृहपतिमेतदवोचत् । पृच्छ[23] त्वं गृहपते यद्यदेवाकांक्षसि[24], अहं ते यथाप्रश्नव्याकरणाय चित्तमाराधयिष्ये । एवमुक्ते सुचन्द्रो गृहपतिः साधु भगवन्निति कृत्वा भगवतः प्रतिश्रुत्य भगवन्तमेतदवोचत् ।

---

* A refers to MS. No. 3322 used here as our text.
B refers to MS. No. 2848.
C refers to MS. No. 5730.

1 C नमो ।

2 A –यः । B श्री जिनाय । C श्री वीतरागाय ।

3 B दिनामये । C दिवामहे ।

4 BC कृपामये ।

5 BC महानगर्यां विहरति स्म ।

6 A -नै ।

7 A –त्वै ।

8 A –श्रुद्ध- । C –सुद्धर्म- ।

9 A धर्मे । BC धर्मं ।

10 B खलु पुनः । 11 A सुचन्द्रौ ।

12 B –मना । C मान ।

13 B –त्रिको । 14 B बहुभृत्यपरिजनः ।

15 B –तेनोपक्रान्तः । 16 A भगवत ।

17 ABC follow here a faulty MS. tradition and read : –भगवन्तं गृहपतिर्दरिद्रताया प्रश्नं परिपृच्छति । अथ सुचन्द्रो गृहपतिर्भगवन्तमेतदवोचत् । दरिद्रोऽहं भगवन्...upto...कुटुम्बाश्च भवेयुः । एवमुक्ते भगवान् सुचन्द्रगृहपतिमेतदवोचत् । अस्ति गृह [here there is a gap] मनेकशत-सहस्रकृत्वः प्रदक्षिणीकृत्यैकान्ते निषीदत्...upto ...किमिति त्वं [here there is a gap] तेष्वसंख्येयेषु कल्पेष्वतीतेषु प्रमाणेषु यदासीत्...। We have rearranged the sequence of the text with the help of Brough's Nepalese MS. No. 41.

18 A निषीदत् । BC न्यषीदत् । 19 A एकान्ति । BC एकान्ते ।

20 A निषिण्णश्च । BC निषिन्नस्य ।

21 A पृच्छैकमहं । B पृच्छेयं । C पृच्छेहं ।

22 B सचेन् । C सचेत् ।

23 A पपृच्छ । B पृच्छ । C पृच्छ ।

24 A –काक्षसि । BC –कांक्षसि ।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

कथं भगवन्[1] कुलपुत्रो वा कुलदुहिता वा दरिद्रो भूत्वा अदरिद्रो भवति व्याधितश्च[2] भूत्वा अव्याधितो भवति । अथ खलु भगवान् जानन्नेव[3] सुचन्द्रं[4] गृहपतिमेतदवोचत् । किमिति त्वं [गृहपते[5] दरिद्रतायाः परिप्रश्नं पृच्छसि एवमुक्ते] गृहपतिर्भगवन्तं एतदवोचत् । दरिद्रोऽहं भगवन्[6] दरिद्रोऽहं सुगत बहुपोष्यो[7] बहुपुत्रो बहुदुहितृको[8] बहुभृत्यपरिजनसंपन्नश्च[9] । तद्दर्शयतु[10] भगवांस्तादृशं धर्मपर्यायं येन दरिद्राः सत्त्वाः[11] अदरिद्राः भवेयुः व्याधिताश्च सत्त्वा[12] अव्याधिता[13] भवेयुः बहुधनधान्यकोशकोष्ठागारसम्पन्नाश्च[14] भवेयुः प्रिया[15] मनापाश्च[16] मनोज्ञाः[17] संदर्शनीयाश्च भवेयुः दानपतयो महादानपतयश्च अक्षीणहिरण्यसुवर्णधनधान्यरत्नकोशकोष्ठागाराश्च[18] भवेयुः । मणिमुक्तावैडूर्यवज्रशङ्खशिलाप्रवालजातरूपरजतसमृद्धाश्च[19] भवेयुः ।[20]सुप्रतिष्ठितसुसमृद्धगृहपुत्रदार-[21] कुटुम्बाश्च भवेयुः ।

एवमुक्ते[22] भगवान् सुचन्द्रगृहपतिमेतदवोचत् । अस्ति गृहपते[23] तेष्वपि असंख्येयेषु[24] कल्पेष्वतीतेषु प्रमाणेषु[25] यदासीत् तेन कालेन तेन समयेन भगवान् वज्रधरसागरनिर्घोषो नाम तथागतोऽर्हन् सम्यक्संबुद्धो लोक उत्पात(दि[26]) विद्याचरणसम्पन्नो[27] लोकविदनुत्तरः[28] पुरुषदम्यसारथिः[29] शास्ता देवमनुष्याणां च[30] बुद्धो भगवान् । तस्य तथागतस्यान्तिकान्मया[31] गृहपते अयं वसुधारा नाम धारिणी[32] श्रुता श्रुत्वा चोपगृहीता[33] धारिता वाचिता पर्यवाप्ता प्रवर्त्तिता प्रकीर्त्तिता अनुमोदिता परेभ्यश्च विस्तरेण[34] संप्रकाशिता[35] अहमप्येतर्हि[36] गृहपते तां धारिणीं भाषिष्ये यथा अस्या धारिण्याः प्रभावेन कुलपुत्रं मानुषा[37] न विहेठयन्ति अमानुषाः ... यक्षाः ... राक्षसाः ... प्रेताः ... पिशाचा ... भूता ... कुम्भाण्डा[38] ...

---

1 AC भगवान् । B भगवन् ।
2 C व्याधितो भूत्वा ।
3 C –एवं ।
4 C –न्द्रो ।
5 Restored from Brough's Nepalese MS. 41.
6 AC –वान् । B –वन् ।
7 AC –पोश्यो । B –पोष्यो ।
8 Not in BC.
9 C –परिजनश्च ।
10 B देशयतु । C दर्शयतु ।
11–12 AC सर्वाः । B सत्त्वाः ।
13 A अव्याधि । BC अव्याधिता ।
14 A कोष्ट– । BC कोश– ।
15 A प्रिय । BC प्रिया ।
16 Not in B.
17 B मनोज्ञाश्च । C मनोन्या ।
18 B–गारसंपन्नाश्च ।
19 C मणिमुक्तावज्रवैडूर्यशङ्ख– ।
20 C सुप्रतिष्टति– ।
21 C सुसमृद्धि– ।
22 A एवमुक्ति । BC –क्ते ।
23 ABC read अस्ति गृहमनेकशतसहस्रकृत्वः प्रदक्षणीकृत्य...as a result of following a faulty MS. tradition. See above.
24 C असंख्येषु ।
25 A प्राणेषु । BC प्रमाणेषु । N अप्रमाणेषु which appears to be correct.
26 BC उत्पातादि । N उत्पादि ।
27 AC –चारण– । B चरण– ।
28 C –दुनुत्तरः । 29 ABC –दन्य– । Nepal (41) –दम्य– ।
30 BC देवानां च मनुष्याणां च ।
31 C तथागतः शान्तिकान् ।
32 A धारिणी throughout in A.
33 B श्रुत्वोपगृहीता । C चोद्गृहीता ।
34 A विस्तारेण । BC विस्तरेण ।
35 A संप्रकाशिताः । BC –ता ।
36 B –एतां ।
37 C कुलपुत्रमानुषा ।
38 B कुभाण्डा । C adds कुम्भीन्द्रा ।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

स्कन्दा ... अपस्मारा ... उस्ता ... पूतना ... कटपूतना ... यातुधाना न विहेठयन्ति।[1] मूत्राहारा[2] रुधिराहारा विष्ठाहारा वसाहारा मांसाहारा श्लेष्माहारा पूआहारा सिंहाणकाहारा खेलाहारा मेधाहारा मद्याहारा जाताहारा जीविताहारा बल्याहारा माल्याहारा यावदुच्छिष्टाहारा[2] न विहेठयन्ति। यस्य चेयं गृहपते[3] धारिणी श्राद्धस्य कुलपुत्रस्य वा कुलदुहितुर्वा हृदयगता हस्तगता श्रुतिमात्रगता पर्यवाप्ता प्रवर्त्तिता प्रकीर्तिता[4] विचिंतिता धारिता वाचिता लिखिता अनुमोदिता परेभ्यश्च[5] संप्रकाशिता च[6] भविष्यति तस्य कुलपुत्रस्य कुलदुहितुर्वा दीर्घरात्रं[7] अर्थाय सुखाय हिताय क्षेमाय सुभिक्षाय योगसंभाराय भविष्यति। यश्चैमां[8] वसुधाराधारिणीं[9] तथागतेभ्योऽर्हद्भ्यः सम्यक्संबुद्धेभ्यो महतीं[10] उदारां पूजां कृत्वा नमस्कृत्वा अर्चयेत् अर्धरात्रेश्चतुर्वारान्[11] तस्य देवता आत्तमनस्काः[12] प्रमुदिताः प्रीताः सौमनस्यजातास्स्वयमेवागत्य[13] धनधान्यहिरण्यसुवर्णरत्नवृष्टिं पातयिष्यन्ति ताः प्रीतास्तथागतशासने प्रीता बुद्धप्रज्ञप्त्या[14] प्रीता संघप्रज्ञप्त्या प्रीता मम धर्मभाणकस्याशयेन[15] च। नमो रत्नत्रयाय। ॐ नमो भगवते वज्रधरसागरनिर्घोषाय तथागतस्यार्हते सम्यक्संबुद्धाय तद्यथा ॐ श्री[16] सुरूपे सुवदने भद्रे सुभद्रे भद्रवति मंगले सुमंगले मंगलवति अर्गले अर्गलवति चन्द्रे चन्द्रवति अले अचले अचपले उद्घातिनि उद्भेदिनि उच्छेदिनि उद्योतिनि शस्यवति[17] धनवति धान्यवति उद्योतवति श्रीमति प्रभवति अमले विमले निर्मले रुरुमे सुरूपे सुरूपविमले[18] अर्चनस्ते अतनस्ते वितनस्ते अनुनस्ते(?) अवनतहस्ते विश्वकेशि विश्वनिशि विश्वनंशि विश्वरूपिणि विश्वनखि विश्वशिरे विशुद्धशीले विगूहनीये विशुद्धनीये उत्तरे अनुत्तरे अंकुरे[19] नंकुरे[19] प्रभंकुरे[19] ररमे रिरिमे रुरुमे खखमे खिखिमे खुखुमे घघमे घिघिमे घुघुमे ततरे ततरे तुरे[20] तुरे[20] तर तर तारय तारय मां सर्वसत्वांश्च वज्रे वज्रे वज्रगर्भे वज्रोपमे वज्रिणि[21] वज्रवति उक्के बुक्के नुक्के धुक्के कक्के हुक्के ढक्के टक्के वरक्के आवर्त्तिनि[22] निवर्त्तिनि[23] निवर्षणि[24] प्रवर्षणि वर्धनि[25] प्रवर्धनि[26] निष्पादनि वज्रधरसागर-निर्घोषं तथागतं अनुस्मर अनुस्मर सर्वतथागतसत्यमनुस्मर संघसत्यमनुस्मर अनिहारि[27] अनिहारि[27] तप तप कुट कुट पूर पूर पूरय पूरय भगवति वसुधारे मम सपरिवारस्य सर्वेषां सत्वानां च भर भर भरणि

1 A सु–। BC मू–।
2–2 B all words end with visarga. C follows A.
3 A –पति। BC –पते।
4 AB प्रकीर्तता। C प्रकीकृता।
5 ABC परैश्च।
6 Not in C.
7 C –रात्रिं।
8 C यस्यैमां।
9 A –णी।
10 C महतां।
11 C अर्धरात्रे चतु–।
12 A मनस्काः। BC आत्तमनरकाः।
13 A सोमनस्य–।
14 A प्रबुद्ध–। BC बुद्ध–।
15 A धर्मभाषणकस्यांशयेन। C धर्मभाणकस्यांशयेन। B धर्मभाणकस्याशयेन।
16 B श्रीं।
17 A शिष्यवति। B शस्यवति। C सश्यवति।
18 C reads विश्वमंसि after this.
19 A –क्रुरे। BC –कुरे।
20 Removed in B.
21 A वज्राणि।
22 B आवर्त्तनि।
23 B निवर्त्तनि।
24 A निषर्धणि (?)। BC निवर्षणि।
25 C वर्धिनि।
26 C प्रवर्धिनि।
27 B अनिहार। C अनिहारि।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

शान्तमति[1] जयमति महामति सुमंगलमति[2] पिंगलमति सुभद्रमति शुभमति चन्द्रमति आगच्छागच्छ समयमनुस्मर स्वाहा[3] । स्वभावमनुस्मर स्वाहा । धृतिं ... । सर्वतथागतानां विनयं ... हृदयं ... उपहृदयं ... जयं ... विजयं ... सर्वसत्वविजयमनुस्मर[4] स्वाहा ।

ॐ श्रीं वसुमुखीं स्वाहा । ॐ[5] श्रीं वसुश्री स्वाहा[6] । ॐ[7] श्रीं वसुश्रिये[8] स्वाहा । ॐ वसुमति स्वाहा । ॐ वसुमतिश्रिये स्वाहा । ॐ वस्वे स्वाहा । ॐ वसुदे स्वाहा । ॐ वसुंधरि स्वाहा । ॐ धरिणि[9] धारिणि[10] स्वाहा । ॐ समयसौम्ये समयंकरि महासमये स्वाहा । ॐ श्रिये स्वाहा । ॐ श्रीकरि स्वाहा । ॐ धनकरि स्वाहा । ॐ धान्यकरि[11] स्वाहा ।

मूलमन्त्र । ॐ श्रिये श्रीकरि स्वाहा[12] । ॐ[13] धनकरि[14] धान्यकरि[15] रत्नवर्षणि स्वाहा[16] । साध्यमन्त्र[17] । ॐ वसुधारे स्वाहा । हृदयम् । लक्ष्म्यै[18] स्वाहा । ॐ[19] उपहृदयम् । ॐ लक्ष्मी भूतलनिवासिने[20] स्वाहा । सं यथा[21] दं[21] ॐ यानपात्रावहे स्वाहा । मा दूरगामिनी[22] अनुत्पन्नानां द्रव्याणामुत्पादिनि उत्पन्नानां द्रव्याणां वृद्धिकरि[23] त्रुटे[24] लिटे लिटे लि[24] इत इत आगच्छागच्छ[25] भगवति[26] मा विलम्बं मनोरथं मे परिपूरय । दशभ्यो[27] दिग्भ्यो[28] यथोदकधारा[29] परिपूरयन्ति[30] मही यथा तमांसि[31] भास्करो[32] रश्मिना[33] विध्यापयति[34] चिरंतनानि यथा शशी शीतांशुना निष्पादयत्यौषधीः[35] ।

इन्द्रो वैवस्वतश्चैव[36] वरुणो धनदो[37] यथा[38] ।
मनोनुगामिनी[39] सिद्धि[40] चिन्तयन्ति सदा नृणाम्[41] ॥

---

1 BC शान्ति– ।
2 C adds विजयमति महामति ।
3 BC add : आकारमनुस्मर स्वाहा । आवरणं अनुस्मर स्वाहा । प्रभावमनुस्मर स्वाहा ।
4 BC add सर्वतथागतविजयं अनुस्मर स्वाहा ।
5 Removed in B.
6 C श्री ।
7 C adds before this : ॐ श्री वसुप्रिये स्वाहा ।
8 C –श्रीये ।
9 BC –रणि ।
10 B –रणि ।
11 B धनाकरि ।
12 Not in BC.
13 Not in BC.
14 C धनंकरि ।
15 C धान्यंकरि ।
16 Not in A.
17 B –मन्त्रः । C मन्त्राः ।
18 BC ॐ लक्ष्मीये ।
19 Not in BC.
20 B –निवासिनिये । C –निवाशनिये ।
21 B यथौदं ।
22 C दूरगामिनि ।
23 B वृद्धिकरि ।
24–24 C ॐ टिलि टिलि टेलि टेलि ।
B त्रुटिलि २ टेलि २ ।
25 C आगछागछ ।
26 C भवति ।
27 A दिशिभ्यो । C दिशभ्यो ।
28 B दिश्यो ।
29 B –धाराः ।
30 B –यति ।
31 C तमासि ।
32 A –रे । C भास्वरो ।
33 BC रस्मिना ।
34 B विध्यायते । C विंद्यायते ।
35 A –धी ।
36 A वैवश्रुत– । BC वैवश्वत– ।
37 C धनदः ।
38 C स्तथा ।
39 A –मिनि ।
40 A –सिद्धी ।
41 C adds ॥ १ ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

तथेमानि यथाकामं चिन्तितं[1] सततं मम ।
प्रयत्नं[2]तु[2] प्रसिद्धयन्तु सर्वमन्त्रपदानि[3] च[3] ॥

तद्यथा । सुट सुट खट खट खिटि[4] खिटि[4] खुट्ट खुट्ट मरु[5] मरु[5] मुंच मुंच मरुञ्च[6] मरुञ्च[6] तर्प्पिणि[7] तर्प्पिणि[7] तर्जनि तर्जनि देहि देहि दापय दापय उत्तिष्ठ उत्तिष्ठ हिरण्यसुवर्णं प्रदापय स्वाहा । अन्नपानाय स्वाहा । वसुनिपाताय[8] स्वाहा । गौः[9] स्वाहा सुरभे स्वाहा । वसु स्वाहा । वसुपतये स्वाहा[10] । इन्द्राय स्वाहा । यमाय स्वाहा । वरुणाय स्वाहा । वैश्रवणाय स्वाहा[11] । दिग्भ्यो विदिग्भ्यः स्वाहा । उत्पादयन्तु मे कांक्षाविरहं अनुमोदयन्तु इमं[12] मे[12] मन्त्रपदाः । ॐ हूं[13] ह्रीं एह्येहि भगवति दद[14] दापय[14] स्वाहा । एतद्भगवत्या आर्यवसुधाराया हृदयं महापापकारिणोऽपि सिद्ध्यति[15] पुरुषप्रमाणान् स्वभोगान्[16] ददाति ईप्सितं[17] मनोरथं परिपूरयति कामदुहान्[18] यान् कामान् कामयति तांस्तानीप्सितान् परिपूरयति । मूलविद्या । नमो रत्नत्रयाय । नमो देवि धनददुहिते वसुधारे धनधारां पातय कुरु २ धनेश्वरी धनदे रत्नदे हे[19] हेमधनरत्नसागरमहानिधाने निधान-कोटिशतसहस्रपरिवृते[20] एह्येहि भगवति प्रविश्य मत्पुरं मद्भवने महाधनधान्यधारां पातय कुरु २ ॐ हूं[21] त्रट कैलासवासिनीये[22] स्वाहा । महाविद्या । ॐ वसुधारे महवृष्टिनिपातिनि वसु स्वाहा । मूलहृदयं । ॐ वसुधारे सर्वार्थसाधिनि[23] साधय २ उद्धर २ रक्ष २ । सर्वार्थनिधियन्त्रे बब टट बब[24] टण्ट[25] डण्ड[26] स्वाहा । परमहृदयं । ॐ नमो भगवत्यै आर्यलेवडिके यथा जीवसंरक्षणि[27] फलहस्ते दिव्यरूपे धनदे वरदे शुद्धे विशुद्धे शिवकरि[28] शान्तिकरि भयनाशिनि[29] भयदूषणि सर्वदुष्टान् भञ्जय २ मोहय २ जम्भय २ स्तम्भय २ मम शान्तिं पुष्टिं[30] वश्यं रक्षां[31] च कुरु २ स्वाहा । लेवडिका[32] धारिणीयं[33] ।

इयं सा गृहपते इमानि वसुधाराधारिणीमन्त्रपदानि[34] सर्वतथागतानां अर्हतां सम्यक्संबुद्धानां पूजां कृत्वा षण्मासान्नावर्तयेत्[35] ततः सिद्धा भवति यस्मिंश्च स्थाने इयं महाविद्या वाच्यते सा दिक् पूज्यमाना

---

1 B चिन्तन्तु । C चिन्तते ।
2–2 C प्रयच्छन्तु ।
3–3 A –पदान् इह । B पदानि च ।
4–4 C पिटि पिटि ।
5–5 B सुर सुर । C सुरु सुरु ।
6–6 B मुरञ्च । C मुरुञ्च ।
7–7 BC तर्प्पणि ।
8 A वसुनि पाताय । C वसुनिपताय ।
9 C गौ ।
10 C adds : वसुधिपतये स्वाहा ।
11 C adds : कुबेराय स्वाहा ।
12–12 BC इमे ।
13 B –ह्रां ।
14–14 AC ददाय । B दद दापय ।
15 AC सिद्ध्यन्ति । B सिद्ध्यति ।
16 BC श्च भोगान् ।
17 A इप्सितं ।
18 BC सर्वकामदुहान् ।
19 Not in BC.
20 BC –कोटी– ।
21 BC हूं ।
22 A –वासिन्यै ।
23 BC –साधने ।
24 C बब ।
25 BC टट ।
26 BC दण्ड ।
27 C –क्षिणि ।
28 B श्वंकरि । C शिवंकरि ।
29 A –नासिनि । B –नाशनि । C –नाशिनि ।
30 C तुष्टिं ।
31 B रक्षं ।
32 B लेवडिक– ।
33 B धारणीं ।
34 C –मन्त्रधारणीपदानि ।
35 B षण्मासान् आ– ।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

भवति पौष्टिककार्ये स्वगृहे परगृहे वा भगवतस्तथागतस्यार्यावलोकितेश्वरस्य च मन्त्रदेवतायाश्चाग्रतः सर्वबुद्ध-बोधिसत्वेभ्यो नमस्कृत्वा शुभे स्थाने कोशे कोष्टागारे वा चन्दनेन चतुरस्रमण्डलं कृत्वा त्रीन् वारान् आवर्तयन्[1] ततो गृहपते कुलपुत्रस्य वा[2] कुलदुहितुर्वा महापुरुषमात्रया।[3] वसुधारया गृहं परिपूरयति सर्वधनधान्यहिरण्य-सुवर्णरत्नैः[4] सर्वोपकरणैश्च सर्वोपद्रवांश्च नाशयति। तेन हि त्वं गृहपते[5] उद्गृहीष्वेमां[6] वसुधारा नाम धारिणीं[7] धारय वाचय देशय उद्ग्राहय पर्यवाप्नुहि[8] प्रवर्तय अनुमोदय परेभ्यश्च विस्तरेण संप्रकाशय तद् भविष्यति दीर्घरात्रं अर्थाय हिताय सुभिक्षाय क्षेमाय योगसम्भाराय चेति।

साधु भगवन्निति सुचन्द्रो गृहपतिः[9] भगवतोऽन्तिकादिमां वसुधारां[10] नाम धारिणीं[11] श्रुत्वा हृष्टः[12] तुष्ट उदग्र[13] आत्तमनाः प्रमुदितः[14] प्रीतिसौमनस्यजातो[15] भगवत[16]श्चरणयोर्निपत्य[17] कृतकरपुटो भूत्वा भगवन्त-मेतदवोचत्। उद्गृहीता मे[18] भगवन् इयं वसुधारा[19] नाम धारिणी[20] प्रकीर्तिता[21] धारिता वाचिता पर्यवाप्ता अनुमोदिता मनसानुपरिचिंतिता[22] च परेभ्यश्च विस्तरेण इदानीं सम्प्रकाशयिष्यामीति[23]।

अथ तत्क्षणमात्रेण सुचन्द्रो नाम गृहपति[:] [24]परिपूर्णकोशकोष्टागारो बभूव। अथ खलु सुचन्द्रो गृहपतिः[24] भगवन्तं अनेकशतसहस्रकृत्वः[25] प्रदक्षिणीकृत्य भगवतः पादौ शिरसाभिवन्द्य भगवन्तं अनेकशः पुनः पुनरवलोक्य[26] भगवतोऽन्तिकात् प्रक्रान्तः[27]।

अथ[28] खलु भगवानायुष्मन्तं आनन्दं आमन्त्रयते स्म। गच्छ त्वं आनंद सुचन्द्रस्य गृहपतेरगारं गत्वा च[29] परिपूर्णं पश्य सर्वधनधान्यहिरण्यरत्नसुवर्णैः सर्वोपकरणैर्महाकोशकोष्टागाराणि च[30] परिपूर्णानि।

अथ खल्वायुष्मान् आनंदो भगवतः प्रतिश्रुत्य येन कोशाम्बी महानगरी येन सुचन्द्रस्य गृहपतेरगारं[31] तेनोपसंक्रान्तः।[32] उपसंक्रम्याभ्यन्तरं प्रविश्याद्राक्षीत् तत् परिपूर्णं[33] सर्वधनधान्यहिरण्यसुवर्णैः[34] सर्वोपकरणैश्च

1 BC आवर्तयेत्।
2 Not in C.
3 B –मात्रं या।
4 BC –हिरण्यरत्नसुवर्णैः।
5 A –पति। B –पते। Not in C.
6 B –हीस्वेमां। C ग्रन्हीस्वेमां।
7 BC धारणीं।
8 A पर्यु–। BC पर्य–।
9 A –पति। BC –पतिः।
10 BC –धारा।
11 BC –धारणीं।
12 BC हृष्ट।
13 A उदगृह। BC उदग्र।
14 B –ताः। C –तो।
15 B –यातो।
16 C –वतो श्च–।
17 C –श्चरणयो निपत्य।
18 Not in B.
19 C –धारां।
20 C धारिणीं।
21 AB प्रकीर्तता। C प्रकीकृता।
22 BC मनसा सुपरिचिंतिता।
23 C संप्रशविष्यामीति।
24–24 Not in A but occurs in BC.
25 A –कृत। C –कृत्वा।
26 A –अवलोके। BC –लोक्य।
27 B –न्त।
28 C अत्र।
29 Not in C.
30 Not in C.
31 C –रागारं।
32 C –क्रान्त।
33 C परिपूर्णसर्व–।
34 C –सुवर्णाः।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

महाकोशकोष्टागाराणि च परिपूर्णानि। दृष्ट्वा च विस्मितो हृष्टः[1] सन्तुष्टः उदग्र आत्तमना[2] प्रमुदितः प्रीतिसौमनस्यजातो येन भगवांस्तेन उपसंक्रान्तः। उपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरसाभिवंद्य[3] भगवन्तमेतद्वोचत्। को भगवन् हेतुः कः प्रत्ययोऽस्य येन सुचन्द्रो गृहपतिर्महाधनो[4] महाभोगो [5]महाकोशकोष्टागारः[6] सर्वधनधान्यसमृद्धः[7] संवृत्तः[8]। भगवानाह। श्राद्धानंद सुचन्द्रगृहपतिः[9] परमश्राद्धः कल्याणाशयः। उद्गृहीता च[10] तेनेयं[11] वसुधारा नाम धारिणी[12] धारिता वाचिता देशिता ग्राहिता पर्यवाप्ता प्रकीर्तिता[13] अनुमोदिता इदानीं परेभ्यश्च[14] संप्रकाशयिष्यति।

तेन चानंद त्वमप्युद्गृहीष्वेमां[15] वसुधारा[16] नाम धारिणीं[17] धारय वाचय देशय ग्राहय पर्यवाप्नुहि प्रवर्त्तय प्रकीर्तय[18] अनुमोदय परेभ्यश्च विस्तरेण संप्रकाशय। यस्येयं कुलपुत्रस्य वा[19] कुलदुहितुर्वा[20] हस्तगता गृहगता पुस्तकगता भविष्यति न तस्य रोगदुर्भिक्षमरककांतारादयो[21] भविष्यन्ति[22] क्रमेण[23] विभवास्तस्य[24] प्रवर्धिष्यन्ते[25] तद् भविष्यति बहुजनहिताय बहुजनसुखाय लोकानुकम्पायै महतो जनकायस्यार्थाय[26] सुखाय देवानां च मनुष्याणां च।

नाहं आनंद तं धर्मं[27] समनुपश्यामि सदेवके लोके समारके[28] सब्रह्मके[29] सश्रमणब्राह्मणिकायां[30] प्रजायां सदेवमानुषासुरायां[31] च इमां वसुधारा[32] नाम धारिणीं[33] महाविद्यां अन्यथा करिष्यति अतिक्रमिष्यति वा नैतत्स्थानं[34] विद्यते। तत् कस्य हेतोः। अभेद्या[35] ह्येते आनंद वसुधाराधारिणीमन्त्रा[36] न वैते[37] क्षीणकुशलमूलानां सत्वानां[38] श्रुतिपथ[मप्या]गमिष्यन्ति कः[39] पुनर्वादो[40] पुस्तकगतामपि कृत्वा गृहे

---

1 B हृष्ट।
2 B –मनाः।
3 C सिरसा–।
4 A –पति महा–।
5 A –कोशं को–। BC –कोशको–।
6 A –कोष्टागारं। BC –गारः।
7 BC सर्वधान्यहिरण्यसुवर्णसमृद्धः।
8 B संवृतः।
9 A –पति। C –न्द्रो गृहपतिः।
10 C व।
11 B तेन इयं।
12 C धारणी।
13 AB प्रकीर्तता। C प्रकीकृता।
14 A परैश्च। परेभ्यश्च।
15 C त्वमप्यनुगृहीष्वेमां।
16 C –रां।
17 C धारणीं।
18 A प्रकीर्तेह। BC प्रकीकुरु।
19 Not in C.
20 BC वा हृदयगता।
21 BC –मरक–। A –मकर–।
22 A भविष्यति। BC –ष्यन्ति।
23 C क्रमेणं।
24 C adds धनं।
25 C –ष्यते।
26 A –कायस्यर्थाय। B –कायस्यर्थै।
27 A धर्म। BC धर्मं।
28 A सनारके। BC समारके।
29 C शब्रह्मके।
30 C सश्रवणिके सब्राह्म–।
31 C –मानुषासुराणां।
32 B –धारां।
33 C धारिणी।
34 A –स्थान। BC –स्थानं।
35 B अभिद्या।
36 C –धारिणी मन्त्रपदाः।
37 C चैते।
38 AC श्रुत्वानां। B सत्वानां।
39 A श्रुतिपथम्यागमिष्यन्ति। BC –मप्या–।
40 C adds ये।

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

धारयिष्यन्ति[1] । तत् कस्य हेतोः । सर्वतथागतानां ह्येतद् वाक्यं[2] सर्वतथागतैरेषा[3] धारिणी भाषिता अधिष्ठिता[4] स्वमुद्रिकया[5] मुद्रिता प्रभाविता प्रकाशिता प्रकीर्तिता[6] अनुमोदिता प्रशस्ता[7] संवर्तिता[8] विवृतोत्तानीकृता[9] आरोचिता[10] स्वाख्याता सुनिर्दिष्टा च सर्वसत्वानां दरिद्राणां नानाव्याधिपरिपीडितानां[11] सर्वदुष्टभयोपद्रवाणां[12] चार्थायेति ।

आनन्द आह । उद्गृहीता मे भगवन्नियं वसुधारा नाम धारिणी[13] धारिता वाचिता ग्राहिता[14] देशिता प्रवर्त्तिता प्रकीर्तिता[15] अनुमोदिता मनसा सुपरिचिंतिता[16] ।

अथ खल्वायुष्मान् आनंद उत्थायासनादेकांसमुत्तरासंगं कृत्वा दक्षिणजानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस्तेनांजलिं प्रणम्य तस्यां वेलायां कृतकरपुटो भूत्वा इदमुदानयति स्म ।

अचिंतियो भगवान् बुद्धो बुद्धधर्मो[17]ऽप्यचिंतय[18] ।
अचिंतयो[19] हि[20]ऽत्र सत्तानां[20] विपाकश्चाप्यचिंतय[21] ॥
शास्त्राय[22] नेहि सर्वज्ञ जरामरणपारग[23] ।
धर्मराज फलप्राता[24] बुद्धवीरं[25] नमोस्तु ते ॥

1 C –ष्यति ।
2 C वाक्यैः ।
3 C –गतर् एषा ।
4 A अध्यक्षिता । BC अधिष्ठिता ।
5 BC स्वमुद्रया ।
6 A प्रकीर्तता । BC प्रकीकृता ।
7 A अप्रशस्ता । BC प्रशस्ता ।
8 C सम्प्रवर्त्तिता ।
9 C विधृतो– ।
10 C आसेविता ।
11 C –व्याधिमारिपरि– ।
12 C –सर्वदुष्टोपद्रवाणां ।
13 C धारणीं ।
14 B after देशिता ।
15 A प्रकीर्तता । BC प्रकीकृता ।
16 A सुपरिश्चिंतिता । BC सुपरिचिंतिता ।
17 B –धर्मो ।
18 C अचिंतया ।
19 C अचिंत्ये ।
20–20 BC प्रसन्नानां (instead of ऽत्र सत्तानां) ।
21 B –अचिंतयः ।
22 C स्म(?)स्ताय ।
23 BC –पारगः ।
24 B फलप्राप्त । C फलं प्राप्त ।
25 B –विरं । C वीर ।

The Nepalese Ms. seems to preserve a better reading :

अचिन्तयो भगवान् बुद्धो बुद्धधर्माप्यचिन्तयो ।
अचिन्तयोऽभिप्रसन्नानां विपाकश्चाप्यचिन्तया ॥
शास्ताऽऽजानेय सर्वज्ञ धर्मराजपरम्परा ।
पारगामिफलप्राप्तो बुद्धवीर नमोस्तु ते ॥

The Divyāvadāna has preserved parts of these two verses :

एवं ह्यचिन्तिया बुद्धा बुद्धधर्माप्यचिन्तिया ॥ १० ॥
अचिन्तियः प्रसन्नानामप्रतिहतधर्मचक्रप्रवर्तिनाम् ।
सम्यक्संबुद्धानां नालं गुणपारमधिगन्तुम् ॥ ११ ॥
(P. L. Vaidya's edition XXXI, p. 306)

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org

अथ खल्वायुष्मान् आनंदो हृष्टः तुष्टः[1] आत्तमना[2] प्रमुदितः प्रीतिसौमनस्यजातो भगवन्तमेतदवोचत् । को नाम भगवन्[3] धर्मपर्यायः[4] कथमेमां[5] धारयामि । भगवानाह । तेन हि त्वमानंद सुचन्द्रगृहपतिपरिपृच्छेत्यपि[6] धारय सर्वधनधान्यमित्यपि[7] धारय सर्वतथागतप्रशस्तो[8] वसुधाराधारिणीकल्पं[9] इत्यपि धारय ।

इदमवोचद् भगवन्नात्तमना[10] आयुष्मान् आनंदस्ते च भिक्षवस्ते च बोधिसत्वा सा सर्वावती[11] पर्षद्[12] सदेवमानुषासुरगन्धर्वाश्च[13] लोको भगवतो भाषितमभ्यनंदन्निति ।

इत्यार्यवसुधाराधारिणी[14] समाप्ता[15] ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥[16] (?) संवत् १६९५ वर्षे अश्वन वदि ७ भृगुवासरे ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ साहश्री पमनीयासुत साहश्री ५ इन्द्रजी सुंदर पठनार्थे परोपकारार्थम् ॥ ॥ शुभं भवतु लेखकपाठकयोः ॥ छ ॥ श्रीः ॥

---

1 C तुष्टोदग्र ।

2 BC आत्तमनाः ।

3 C भगवान् ।

4 A –पर्याय ।

5 B कश्चैनां । C कस्येनां । (Perhaps we should read कथञ्चेनं)

6 C सुचन्द्रो गृहपतिं परिपृच्छेत्यपि । (N सुचंद्रस्य गृहपतेः परिपृच्छेत्यपि ।)

7 N gives a better reading : सर्वधनधान्यहिरण्यसुवर्णरत्ननिधानमित्यपि ।

8 C सर्वतथागते प्रशास्तोस्ते ।

9 C –धारिणीं– ।

10 C –त्तमानां ।

11 A सर्वंवती । BC सर्वावती ।

12 BC परिषत् ।

13 C मानुषासुरं गन्धर्वाश्च ।

14 B –वसुधारास्तोत्रं । 15 B सम्पूर्णं ।

16 After this B has the following :

इयं वसुधारा धनदपुत्री यत्र गृहे धनादिकं तिष्ठति यच्च मुख्यं गृहं तत्र चतुर्दिक्षु गोमयलिप्तानि चत्वारि मण्डलानि कृत्वा तन्मध्ये पञ्चमण्डलं तस्मिन्नुपविष्ट उत्तराभिमुखो भूत्वा पवित्रगात्रो वसुधारा नाम धारिणीं महानवद्यविद्यां वाचयति तद् वाचकगृहपतिः सुमतिः सावधानतया एकदृष्टिरेकाग्रमनास्तत्र प्रतिपादितस्वरस्यपस्य(?) द्वितयः स्वकरस्य(?) गोचराकीर्ति(?) अविच्छिन्नप्रभिन्नभोगयोगं च विधत्ते ।

इति वसुधारा नाम धारिणी महाशास्त्रं महासप्रभावं सर्वरोगदोषहरं धनधान्यकोशकोष्टागारकुटुम्बपुत्रपौत्रादिदारा-परिवृतजनं करोति पठ्यमानं गुण्यमानं श्रूयमानं धार्यमाणं पुस्तकगतं सर्वविजयकरं भवति ।

इति वसुधाराकल्पं संम्पूर्णेति भद्रम् ॥

C has the following after इत्यार्यवसुधाराधारिणी समाप्ता ।

गुरोः क्षीरोदकवस्त्रं तथा रूप्यटंककं हस्ते दत्वा च वा[च्या] ।

आर्यवसुधारिणी संपूर्णः ।

इयं वसुधारा धनदपुत्री यत्र गृहे धनादिकं तिष्ठति यश्च मुख्यगृहं तत्र गृहे चतुर्दिक्षु गोमयं लिप्तानि मण्डलानि क्रियन्ते तन्मध्ये पञ्चमं मण्डलं तत्रोपविष्ट उत्तराभिमुखो भूत्वा पवित्रगात्रो वसुधारां वाचयति वामपार्श्वगृहं उपविश्य सावधानः शृणोति भोमं(गं ?) च करोति सुतोत्पत्तिः ।

श्री वसुधारास्तोत्रं समाप्तं ।

सो(शो ?)भापठनार्थम् ॥

Jain Education International For Private & Personal Use Only www.jainelibrary.org